

Стывен Крэйн/ Stephen Crane (1871 – 1900) – Амерыканскі празаік, паэт і журналіст. Сучасныя крытыкі лічаць яго адным з самых навацыйных пісьменнікаў свайго часу.

Як маладая прыехала ў Елаў-Скай (The Bride Comes to Yellow Sky)

I

Вялікі хуткі цягнік так горда імчаў наперад, што нават аднаго погляду з акна хапіла б для таго, каб упэўніцца: самі прэрыі Тэхаса імчацца на ўсход. Вялізныя абшары зялёнае травы, панурыя кактусы і мескітавыя дрэвы, маленькія купкі каркасных хатак, невялікія маляўнічыя ляскі беглі на ўсход, знікаючы ў бездані далягляду.

Маладая пара села ў цягнік у Сан-Антоніё. Твар мужчыны быў чырвоным ад праведзеных на ветры і сонцы дзён, а цягляна-чырвоныя рукі няспынна рухаліся, спрабуючы адпавядаць новаму чорнаму строю. Час ад часу ён аглядаў свой строй з павагай. Урэшце ён паклаў рукі на калені, бы чакаючы чаргі ў цырульні. На іншых пасажыраў ён спадцішка кідаў сарамлівыя позіркi.

Нявеста не была ні прыгожай, ні вельмі маладой. На ёй была блакітная кашміравая сукенка з аксамітнымі ўстаўкамі тут і там і надзвычайнай колькасцю стальных гузікаў. Яна ўвесь час круціла галавой, каб усачыць за пышнымі высокімі рукавамі, якія вельмі яе бянтэжылі. Яна відавочна пакутавала ад спёкі і пакорліва чакала яшчэ большых пакутаў. Дзіўна было бачыць на ейным простым, амаль невыразным твары чырвань, выкліканую нясціплымі поглядамі, якімі сустрэлі яе пасажыры купэ.

Маладыя выглядалі насамрэч шчаслівымі.

– Ці ездзіла ты калі-небудзь у такім салон-вагоне? – спытаў ён з радаснай усмешкай.

– Не, – адказала яна. – Ніколі. Добра тут, праўда?

– Выдатна! А хутка мы пойдзем у вагон-рэстарачыю і патранжырым грошы. Найлепшая ежа ў свеце. Каштуе даляр.

– Даляр? – усклікнула маладая. – Цэлы даляр? Але... ці не зашмат гэта для нас, Джэк?

– Гэта асаблівае падарожжа, – мужна адказаў ён. – Сёння мы не шкадуем грошай.

Пазней ён расказваў ёй пра цягнікі.

– Разумееш, ад аднаго канца Тэхаса да іншага тысяча міляў, а гэты цягнік можа праехаць іх, спыніўшыся толькі чатыры разы, – ён ганарыўся цягніком, як сваім, звяртаў ейную ўвагу на шыкоўнае аздабленне вагона, а яна са шчырым захапленнем углядалася ва ўзорны аксаміт колеру мора, бліскучую латунь, срэбра і шкло і падобнае да цёмнага смарагду дрэва, якое мігцела, бы разліты алей. Перагародку паміж купэ падтрымлівала бронзавая статуя, а столь месцамі была ўпрыгожаная срэбнымі фрэскамі.

Для маладых такая прыгажосць была працягам урачыстага вяселля, якое адбылося ранкам у Сан-Антоніё. Яна адпавядала іх новаму становішчу, а твар маладога ззяў ад захаплення, што падавалася смешным правадніку-негру. Ён часам разглядаў іх здалёк, звысоку ўсміхаючыся. А то браўся перадражніваць іх – не без таленту, дарэчы, – так, каб яны не заўважылі. Ён тонка пераймаў усе праявы самага непераможнага з усіх відаў снабізму. Ён здзекаваўся з іх, але яны наўрад ці ведалі гэта і хутка забыліся на ўсіх падарожных, якія глядзелі на іх з іранічным задавальненнем. Маладым гістарычна не пазбегнуць таго, што яны ўсім падаюцца пацешнымі.

– Па раскладзе мы прыезджаем у Елаў-Скай у 3:42, – сказаў ён, з любоўю гледзячы ёй у вочы.

– О, праўда? – спытала яна, нібы першы раз пра гэта чула. Абавязкам закаханай жонкі для яе было здзіўляцца ўсяму, што скажа муж. Яна дастала з кішэні маленькі срэбны гадзіннічак і ўважліва паглядзела на яго, ад чаго твар маладога заззяў.

– Я набыў яго ў сябра ў Сан-Антоніё, – сказаў ён радасна.

– Зараз семнаццаць хвілін на першую, – сказала яна, паглядзеўшы на яго з няўкладным і сціплым какецтвам. Адзін падарожны прыкмеціў гэтую гульню і з’едліва пасміхнуўся сам сабе ў адно са шматлікіх люстэркаў.

Урэшце яны пайшлі ў вагон-рэстарачыю. Два шэрагі неграў-афіцыянтаў у асляпляльна белых строях сустрэлі іх з цікаўнасцю і стрыманасцю людзей, якія ўсё ведаюць наперад. Здавалася, што афіцыянту, якому пашчасціла іх абслугоўваць, было прыемна пільна сачыць за імі падчас ежы. Ён ці не па-бацькоўску аглядаў іх, а твар ягоны так і выпраменьваў добразычлівасць. Такое апекаванне было для іх нязвычайным, і яны з палёгкай уцяклі назад у купэ.

Злева, на шмат міляў фіялетавага схілу, цягнулася тонкая стужка смугі – там несла свае воды Рыя-Грандэ. Цягнік набліжаўся да яе пад вуглом, вяршыняй якога быў Елаў-Скай. Было відавочна, што з набліжэннем да гарадка малады ўсё больш хваляваўся. Ягонья чырвоныя рукі рухаліся яшчэ больш неспакойна. Ягонья думкі былі так далёка, што ён нават не заўважыў, як жонка нахілілася да яго і нешта сказала.

Шчыра кажучы, Джэк Потэр заўважыў цень, які навісаў над ім свінцовай плітой. Ён, шэрыф Елаў-Скай, чалавек, якога ведалі, любілі і баяліся, выбітная асоба, паехаў у Сан-Антоніё, каб сустрэцца з дзяўчынай, якую, здавалася яму, ён кахаў, і там пасля звычайных просьбаў угаварыў яе выйсці за яго замуж, не параіўшыся з Елаў-Скай. Цяпер ён вёз сваю жонку да людзей, якія нічога не падазравалі.

Вядома, жыхары Елаў-Скай жаніліся, як ім таго хацелася, так было заведзена. Але інакш уяўляў свой абавязак перад сябрамі і іхнае пра гэта меркаванне Потэр, і ад таго ён адчуваў сябе брыдка. Там, у Сан-Антоніё, побач з гэтай дзяўчынай ён падпарадкаваўся нейкаму памкненню і разбурыў усе межы. У Сан-Антоніё ён быў нібы ў цемры, і ў гэтым далёкім горадзе яму лёгка было ўпраўляцца з нажом, якім ён пагражаў сяброўскім абавязкам. Але набліжаўся Елаў-Скай, і набліжалася дзённае святло.

Ён добра разумеў, што ягонае вяселле – значная падзея ў горадзе – больш значнай падзеяй стаўся б хіба пажар у новым гатэлі. Сябры яму не даруюць. Ён часта думаў, што трэба было б паслаць ім тэлеграму, але новая для яго баязлівасць перамагла. Ён баяўся гэта зрабіць. А цяпер цягнік нёс яго насустрач здзіўленню, радасці і дакорам. Ён паглядзеў у акно і ўбачыў наперадзе цьмяную смугу.

Елаў-Скай меў нешта накшталт духаваго аркестру, які граў з надрывам, што быў даспадобы натоўпу. Ён сумна засмяўся, узгадаўшы пра яго. Калі б гараджане толькі ўявілі, што ён можа з'явіцца з жонкай, яны ўрачыста сустрэлі б яго на станцыі і суправаджалі б да дому радаснымі крыкамі і віншаваннямі.

Ён вырашыў, што любым чынам трэба як мага хутчэй трапіць дадому. Там, у гэтай надзейнай цытадэлі, ён зможа выдаць нешта накшталт вуснай афіцыйнай заявы і адседзецца, пакуль гараджане крыху не супакояцца.

Жонка трывожна паглядзела на яго:

– Цябе нешта хвалюе, Джэк?

Ён зноў засмяўся:

– Не, мілая, я проста думаю пра Елаў-Скай.

Яна збянтэжана пачырванела. Пачуццё агульнай віны раптам зблізіла іх і выклікала моцны наплыў пяшчоты. Яны з любоўю пазіралі адно на аднога. Аднак Потэр часта нервова смяўся. Чырвань, здавалася, не збіралася пакідаць твар маладой.

Той, хто здрадзіў пачуццям да роднага гораду глядзеў на імклівы пейзаж.

– Мы амаль на месцы, – сказаў ён.

Тут увайшоў праваднік і абвясціў набліжэнне станцыі Потэра. Ён трымаў шчотку і без слядоў былое насмешлівасці пачаў чысціць новы строй Потэра, а той павольна паварочваўся. Потар намацаў манету і даў яе правадніку, бо так рабілі астатнія. Гэта было для яго гэтак жа цяжка, як упершыню падкаваць каня.

Праваднік узяў рэчы, цягнік заповоліў свой бег. Яны рушылі ў тамбур. І вось увесь доўгі састаў уварваўся на станцыю Елаў-Скай.

– Тут ім трэба набраць вады, – хрыпла і жаласна сказаў Потэр, нібы абвясчаючы чыюсьці смерць. Яшчэ да спынення цягніка ён вачыма прабег па ўсёй платформе і быў здзіўлены і ўзрадаваны, што на ёй не было нікога, акрамя працаўніка станцыі, які крыху трывожна і паспешліва скіраваўся да цыстэрнаў з вадой. Калі цягнік спыніўся, праваднік выйшаў першы і спусціў невялікую лесвічку.

– Давай, мілая, – хрыпла сказаў Потэр. Ён дапамог ёй спустыцца, і яны разам няшчыра засмяліся. Ён забраў рэчы і сказаў жонцы трымацца за яго руку. Калі яны ледзь не крадком сыходзілі, ён кінуў позірк на станцыю і ўбачыў, што цягнік ужо заправіўся вадой, а станцыйны працаўнік ля

багажнага вагона бяжыць да іх, жэстыкулюючы. Потэр са стогнам засмяўся, убачыўшы першае ўражанне Елаў-Скай ад ягонага шлюбнага шчасця. Ён мацней прыціснуў да сябе жончыну руку, і яны ўцяклі. Праваднік дурасліва хіхікаў ім услед.

II

Каліфарнійскі Экспрэс павінен быў прыехаць у Елаў-Скай праз дваццаць адну хвіліну па Паўднёвай чыгунцы. У салуне “Стомлены джэнтльмэн” было шэсць чалавек. Адзін з іх быў каміваяжорам, які няспынна балбатаў. Трое былі тэхасцы, не схільныя на той момант да размоваў, а двое – мексіканскія пастухі, якія наогул ніколі ў “Стомленным джэнтльмэне” не размаўлялі. На ганку, паклаўшы галаву на лапы, ляжаў гаспадарскі сабака. Ён млява азіраўся вакол з пільнасцю, якая сведчыла, што яго часта піналі нагамі. Уздоўж пясчанае вулачкі было колькі ярка-зялёных лугавінак, такіх прыгожых у атачэнні пяску, які палаў ад нясцерпна гарачага сонца, што яны падаваліся ненатуральнымі. Яны хутчэй нагадвалі травяныя дыванкі, якія ўдавалі з сябе на сцэне газоны. У цені чыгуначнае станцыі на крывым крэсле сядзеў мужчына без верхняга адзення і курыў люльку. Нядаўна пакошаны бераг Рыя-Грандэ падступаў тут так блізка да гарадка, што можна было разгледзець унізе вялізныя абшары мескітавых дрэваў колеру слівы.

Акрамя каміваяжора-балбатуна і іншых наведнікаў салуна ўвесь Елаў-Скай драмаў. Прыезджы зграбна абаперся на барную стойку і баяў з самазадаволенасцю барда, які натрапіў на новых слухачоў.

– ... і тады стары паваліўся з лесвіцы ўніз, не выпускаючы скрынкі з рук, а старая якраз падымалася з двума кошыкамі вугалю і, вядома ж...

Тут аповед каміваяжора быў перарваны раптоўным з’яўленнем у дзвярах маладога чалавека, які крыкнуў:

– Ліхі Ёілсан напіўся і сарваўся з ланцуга!

Мексіканцы адразу адставілі свае шклянкі і зніклі ў чорным выхадзе.

Каміваяжор весела і прастадушна адказаў:

– Хай сабе, стары! Што з таго? Заходзь і выпі чаго-небудзь.

Але на астатніх гэтыя словы зрабілі такое ўражанне, што каміваяжор не мог гэтага не заўважыць. Усе пасур’эзnelі.

– Гэй, – сказаў ён, заінтрыгаваны, – што гэта значыць?

Тры тэхасцы зрабілі жэст, якім звычайна пачынаюць красамоўныя расказы, але малады чалавек апярэдзіў іх.

– Гэта значыць, дружа, – сказаў ён, увайшоўшы, – што ў найбліжэйшыя пару гадзінаў тут будзе не курорт.

Гаспадар падышоў да дзвярэй, зачыніў іх і апусціў засаўку, потым замкнуў цяжкія драўляныя аканіцы – таксама на засаўку. Адразу настаў урачысты паўзмрок, як у царкве. Каміваяжор пераводзіў позірк з аднаго на другога.

– Але, – усклікнуў ён, – што цяпер будзе, га? Вы ж не хочаце сказаць, што будзе перастрэлка?

– Не ведаю, ці будзе перастрэлка, – сказаў нехта змрочна, – але страляніна будзе. Крыху добрай страляніны.

Хлопец, які папярэдзіў іх, махнуў рукой:

– Будзе і перастрэлка, калі знойдзецца ахвочы. Для гэтага дастаткова выйсці на вуліцу. Там яго якраз чакаюць.

Каміваяжор разрываўся паміж цікаўнасцю навічка і страхам перад пагрозай.

– Як, вы казалі, ягонае імя? – спытаў ён.

– Ліхі Ёілсан, – хорам адказалі яму.

– Ён заб’е каго-небудзь? Што вы збіраецеся рабіць? Гэта часта здараецца? Ён так шалее раз на тыдзень ці што? Ці можа ён зламаць дзверы?

– Не, дзверы ён не зламае, – адказаў гаспадар. – Ён спрабаваў ужо тройчы. Але калі ён падыдзе, лепей кладзіся на падлогу, незнаёмец. Ён будзе страляць у дзверы, і куля можа іх прабіць.

Пасля гэтага каміваяжор не адводзіў вачэй ад дзвярэй. Час валіцца на падлогу яшчэ не прыйшоў, але на ўсякі выпадак ён прыціснуўся да сцяны.

– Дык ці заб’е ён каго-небудзь? – зноў спытаў ён.

У адказ ён пачуў нягучны грэблівы смех:

– Ён ідзе пастраляць і напракудзіць. Думаю, лепей не правяраць яго.

– Але што вы робіце ў такіх выпадках? Што вы робіце?

– Ну, Джэк Потэр... – адказаў нехта, але яго хорам перабілі астатнія:

– Джэк Потэр у Сан-Антоніё.

– А хто гэта? Што ён можа з гэтым зрабіць?

– Ён наш шэрыф. Ён выходзіць на бой з Ёілсанам, калі той разбуяніцца.

– О, – сказаў каміваяжор, – мілая ў яго праца.

Тут усе перайшлі на шэпт. Каміваяжор хацеў працягнуць пытанні, якія ўзнікалі ў яго ад трывогі і разгубленасці, але на яго раздражнёна паглядзелі і зрабілі знак маўчаць. Настала цішыня. Вочы людзей, што прыслухоўваіся да гукаў з вуліцы, блішчэлі ў змроку. Адзін жэстамі паказаў нешта гаспадару, і той, рухаючыся, як прывід, даў яму шклянку і бутэльку. Той наліў поўную шклянку віскі, бязгучна адставіў бутэльку, выпіў адным глытком і зноў павярнуўся да дзвярэй. Гаспадар гэтак жа ціха дастаў з-пад стойкі вінчэсцер і зрабіў знак каміваяжору. Той на дыбачках падышоў да яго.

– Табе лепей пайсці са мной за стойку.

– Не, дзякуй, – каміваяжор змакрэў, – я лепей пакіну сабе магчымасць уцячы праз чорны ход.

На гэта гаспадар зрабіў мяккі, але загадны жэст. Каміваяжор падпарадкаваўся і сеў на скрыню так, што ягонай галавы не было відаць за стойкай. З унутранага боку стойка была ўпрыгожаная меддзю і цынкам, што стварала нешта накшталт шчыта і супакойвала яго. Гаспадар уладкаваўся на скрыні побач.

– Разумееш, – прашаптаў ён, – Ліхі Ёілсан – гэта цуд са стрэльбай, сапраўдны цуд. І калі ён шалее, мы, натуральна, усе хаваемся па норках. Ён апошні з хеўры, якая бадзялася тут уздоўж ракі. Калі напіваецца – жах! Калі цвярозы – усё нармальна, мухі не пакрыўдзіць, найлепшы хлопец у горадзе. Але як нап'ецца... ух!

Настала цішыня.

– Шкада, што Джэк Потэр не вярнуўся з Сан-Антоніё, – сказаў гаспадар. – Ён неяк прастрэліў Ёілсану нагу. Ён зрабіў бы што-небудзь.

І тут яны пачулі стрэл, а пасля тры дзікія крыкі. Гэта нібы абудзіла тых, хто сядзеў у цемры. Пачулася шорханне ног. Яны паглядзелі адзін на аднога:

– Вось і ён.

Ш

Чалавек у фланэлевой бурачнай кашулі, пашытай, напэўна, нейкімі габрэйкамі на ўсходзе Нью-Ёрку, відавочна, для форсу збочыў за рог і выйшаў на сярэдзінку галоўнай вуліцы Елаў-Скай. У кожнай руцэ ён трымаў па даўгім цяжкім сінявата-чорным рэвальверы. Ён часта пачынаў лямантаваць, і крыкі разносіліся па пустынным гарадку, узляталі над дахамі – здавалася, звычайны чалавек так крычаць не можа. Цішыня навокал нагадвала узведзены над ім склеп. Лютыя крыкі натыкаліся на сцены маўчання. А на ягоных ботах былі чырвоныя з золатам халявы, як у хлопчыкаў, якія катаюцца на санках у Новай Англіі.

Ягоны твар палаў лютасцю, выкліканай віскі. Вочы шалёна круціліся, але былі яшчэ ў стане заўважыць засаду і аббягалі ўсе дзверы і вокны. Ішоў ён крадком, як кот апоўначы. Яму падавалася, што ён выкрыквае страшныя рэчы. Даўгія рэвальверы былі яму саломінкамі; ён круціў імі з надзвычайнай хуткасцю, гуляючы мезенцамі, як музыка. Нізкі каўнер ягонае кашулі не хаваў жылаў на ягонай шыі, якія надзімаліся і апускаліся, надзімаліся і апускаліся ў такт ягонай распачы. Ягоныя выклікі былі адзінымі гукамі. Спакойныя цагляныя пабудовы былі абыякавымі да гэтай дробнай істоты пасярод вуліцы.

Ахвотных біцца не было. Ён крычаў у нябёсы. Адказу не прыходзіла. Ён палаў ад лютасці, размахваючы сваімі рэвальверамі.

Сабака гаспадара “Стомленага джэнтльмэна” не адчуў набліжэння пагрозы. Ён па-ранейшаму млява ляжаў ла дзвярэй салуна. Ubачыўшы сабаку, чалавек спыніўся і весела ўзняў рэвальвер. Ubачыўшы яго, сабака падскочыў і з рыкам адышоўся. Чалавек крыкнуў, і сабака кінуўся прэч. Калі ён ужо наблізіўся да завулка, выбухнуў шум, свіст, і нешта ўдарылася ў зямлю проста перад ім. Сабака завішчаў і ў жаху кінуўся ў іншы бок. Зноў выбухнуў шум, свіст, і перад ім заклубіўся пясок. Звар’яцеўшы з перапуду,

сабака круціўся, як звер у загоне. Чалавек смяўся, упершы рэвальверы ў бокі.

Нарэшце ягоную ўвагу прыцягнулі зачыненыя дзверы “Стомленага джэнтльмэна”. Ён падышоў да іх, загрузаў рэвальверам і запатрабаваў піць.

Дзверы не зварухнуліся. Тады ён падняў шматок паперы і прыбіў яго да дзвярэй нажом, потым грэбліва павярнуўся да любімага публікай месца спінай, адышоў на іншы бок вуліцы, хутка і зграбна развярнуўся на абцасах і стрэліў у паперку. Ён прамахнуўся на паўцалі. Вылаяўшыся, ён пайшоў прэч. У хуткім часе ён страляў па вокнах найлепшага сябра. Чалавек гуляў з горадам. Гэта была ягоная цацка.

Але дагэтуль ніхто не хацеў схапіцца з ім. Ён узгадаў Джэка Потэра, свайго даўняга ворага, і вырашыў, што будзе весела пайсці да ягонага дома, стралянінай вымусіць шэрыфа выйсці і прыняць выклік. Ён скіраваўся туды, напяваючы баявую песеньку апачаў.

Дом Потэра быў такі ж маўклівы, як і іншыя. Заняўшы зручнае месца, чалавек выгукнуў выклік. Але дом удаваў з сябе вялікага каменнага бога. Не было ні руху. Пачакаўшы для прыліку, чалавек зноў пачаў крычаць, падмешваючы ў гаворку сакавітыя выразы.

Тут пачаўся тэатр аднаго актора, які звар’яцеў ад нянавісці да нерухамага дома. Ён налятаў на яго, як зімовы вецер на самотную халупу ў паўночных прэрыях. Здалёк можна было падумаць, што б’ецца дзве сотні мексіканцаў. Ён спыняўся толькі каб аддыхацца ці зарадзіць рэвальверы.

IV

Потэр з жонкай ішлі хутка і баязліва. Часам яны ціха і асцярожна смяліся.

– Тут за рогам, мілая, – сказаў ён урэшце.

Яны ішлі нібы супраць моцнага ветру. Потэр ужо амаль узяў руку, каб паказаць жонцы новы дом, як толькі ён стане відаць, калі яны збочылі і тварам у твар сутыкнуліся з чалавекам у бурачнай кашулі, які ліхаманкава пхаў у вялізны рэвальвер патроны. Ад нечаканасці ён выпусціў яго з рук, з хуткасцю маланкі выхапіў з кабуры другі і нацэліў у грудзі маладому.

Настала цішыня. У Потэра язык нібы прысох да паднябення. Інстынктыўна ён вызваліў сваю руку з жончынай і паставіў рэчы на пясок. Твар маладой зжаўцеў, як старая тканіна. Яна не магла зварухнуцца, быццам яе гіпнатызавала змяя.

Мужчыны глядзелі адзін на аднога, стоячы ў трох кроках. Той, што з рэвальверам, жорстка-спакойна ўсміхаўся.

– Хацеў падабрацца незаўважна, – сказаў ён. – Хацеў падабрацца да мяне! – ягонья вочы сталі яшчэ больш злоснымі. Потэр зрабіў слабы рух, і той адразу ўзняў рэвальвер:

– Не, ты не зробіш гэтага, Джэк Потэр! Ты не дастанеш зброі! І вокам не міргнеш! Прыйшоў мой час адквітацца, і я зраблю гэта на свой густ. Нішто мне не перашкодзіць. Так што калі ты не хочаш стаяць пад руляй, слухай, што я табе скажу.

Потэр паглядзеў на свайго ворага.

– У мяне няма зброі, Ёілсан, – сказаў ён. – Напраўду, няма, – ён напружыўся і супакоіўся, але аднекуль у свядомасці выплыла бачанне хуткага цягніка з узорным аксамітам колеру мора, бліскучай латунню, срэбрам і шклом, падобным да цёмнага смарагду дрэвам, па якім нібы разліты алей, урачыстага вяселля, новага становішча. – Ты ведаеш, што я прымаю выклік, калі справа даходзіць да таго, Ліхі Ёілсан, але ў мяне няма з сабой зброі. Страляць табе давядзецца за дваіх.

Твар ягонага ворага збялеў. Ён зрабіў крок наперад і пачаў размахваць зброяй проста перад грудзьмі Потэра.

– Не кажы мне, што ў цябе няма зброі, ты, шчанюк! Не кажы мне такой дурной хлусні! Ніхто ў Тэхасе не бачыў цябе без зброі! Я не дзіця, з якім можна жартаваць! – ягонья вочы блішчэлі, а горла працавала, як помпа.

– Не думаю я, што ты дзіця, – адказаў Потэр. Ён ні на цалю не зрушыўся назад. – Я думаю, што ты дурань. Я кажу, што ў мяне няма зброі, і ў мяне яе няма. Калі ты хочаш мяне прыстрэліць, то давай ужо. Больш у цябе такой магчымасці не будзе.

Такое ўпартае перакананне супакоіла Ёілсана.

– Калі ў цябе няма зброі, то чаму? – ашчэрыўся ён. – Няўжо быў у нядзельнае школе?

– У мяне няма зброі, бо я толькі што вярнуўся з Сан-Антоніё з жонкай. Я ажаніўся, – сказаў Потэр. – А калі б я ведаў, што ўсякія недарэкі накшталт цябе будуць швэндацца тут, калі я прывязу дадому сваю жонку, я б узяў зброю, не сумнявайся.

– Ажаніўся! – сказаў Ліхі, яшчэ не зразумеўшы.

– Так, ажаніўся. Я ажаніўся, – выразна сказаў Потэр.

– Ажаніўся? – перапытаў Ліхі. Тут ён упершыню заўважыў разгубленую жанчыну побач з ім. – Не! – сказаў ён. Перад ім стаяў нібыта прыхадзень з іншага свету. Ён пасунуўся назад, а рука з рэвальверам апусцілася долу. – Гэта твая жонка?

– Так, гэта мая жонка, – адказаў Потэр.

Зноў настала цішыня.

– Ну, – сказаў урэшце Ёілсан, – думаю, на гэтым усё.

– Ну калі ты так кажаш, то ўсё. Ты ж ведаеш, што праблема была не ўва мне, – Потэр узняў валізу.

– Ну, я лічу, што ўсё, Джэк, – сказаў Ёілсан. – Ажаніўся!

Высакародства духу не было яму ўласцівае. Але ў такіх дзіўных абставінах ён адчуў сябе дзіцем колішніх прэрыяў. Ён падабраў кінуты рэвальвер, засунуў абодва ў кабуры і пайшоў прэч. У глейкім пяску ён пакідаў сляды, падобныя да варонак.

пераклад з ангельскай – Марына Дзергачова

© Марына Дзергачова, пераклад, 2010